

С. Касьян

ПЕРСПЕКТИВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Стратегічними орієнтирами розвитку людського суспільства є відкритість, інформаційність, активізація людського фактора, поглиблення міжкультурної та міжнаціональної взаємодії. Інформаційне суспільство, на думку С. Куцепал, є суспільством нового типу, яке формується внаслідок нової соціальної революції, стрімкого розвитку та конвергенції інформаційних і комунікативних технологій; головною умовою добробуту держави і кожної людини стає знання, отримане завдяки безперешкодному доступу до інформації та вмінню нею користуватися; суспільство сприяє взаємопроникненню культур, а також відкриває кожному співтовариству і кожній людині нові можливості для самоідентифікації [4].

Виникнення глобального інформаційного простору є об'єктивним наслідком економічного, науково-технічного й інформаційного розвитку цивілізації.

Використання інформаційних технологій у сучасному світі вже стало засобом і ціллю повноцінної життєдіяльності, тісно увійшло в усі сфери функціонування суспільства. Отже, людство невпинно просувається до нової ери свого розвитку – ери, де найвищими цінностями виступають інформація та знання.

Останнім часом на рівні інших технічних засобів, які формують інформаційне поле суспільства, таких, як Інтернет, телебачення, засоби міжперсональної комунікації, такі, як мобільний телефон, дають можливість вільно отримувати, опрацьовувати, використовувати будь-яку інформацію, що генерується різними технічними засобами і вже зараховується до мас-медіа.

До того ж запровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій дає все більше підстав говорити про формування єдиного

світового простору і часу [2], що стає характерною ознакою глобального інформаційного суспільства.

В умовах формування глобального інформаційного простору освіта спрямовується на підготовку творчого працівника з різнобічною уявою та інноваційним підходом до завдань розвитку суспільства. Сьогодення вимагає від особистості вміння не лише накопичувати інформацію з метою професійного застосування, а й генерувати та змінювати її. Г. Драйден та Д. Вос у своїх дослідженнях дійшли висновку, що майбутнє такої людини залежатиме не лише від того, наскільки швидко вона зуміє засвоювати нові суспільні реалії та пристосовувати їх до потреб життя, а й від того, чи сприйматиме вона освіту як безперервну життєву процедуру в отриманні соціальнозначущого знання [3]. У процесі формування інформаційного простору постають вимоги до особистості (яка перебуває у процесі постійної адаптації, переживаючи переломний етап свого оновлення, що формує необхідність змінюватися в умовах швидкоплинних перетворень суспільства).

Процеси інформатизації впливають на життєвий цикл знань, який скорочується, що зумовлює потребу в постійному навчанні протягом усього життя. Освіта втрачає свій одноразовий характер і набуває рис безперервного життєвого процесу. За Е. Тоффлером, технологія завтрашнього дня вимагає від людей вміння ухвалювати критичні рішення, знаходити свій шлях у новому оточенні, швидко встановлювати нові стосунки в реальності, що швидко змінюється [7].

Спостерігається перехід суспільства до науково-інформаційних технологій, що значною мірою базуються на знаннях як субстанції виробництва і визначаються рівнем людського розвитку, станом наукового потенціалу нації. Такий перехід генерує умови, що сприяють перегляду змісту навчання, коригуванню спрямованості освітнього процесу, формуванню вміння людини застосовувати все нові й нові знання, здобуті впродовж життя. Такі трансформації вимагають створення особистісно

орієнтованої педагогічної системи. Завдання такої системи — підготувати особистість, адаптовану до життя у суспільстві, яке характеризується безліччю зв'язків, в умовах надзвичайного темпу змін та інтенсивності інновацій. Це обґрунтовує потребу в задоволенні освітніх потреб людини впродовж її життя.

Одним із чинників задоволення потреб суспільства в навчанні впродовж усього життя є післядипломна педагогічна освіта.

Післядипломна педагогічна освіта України, як підсистема цілісної системи освіти, перебуває під впливом багатьох різних факторів, глибинно трансформується. Одним із важливих факторів, що впливає на тенденції її розвитку, є інформатизація як обов'язковий елемент сьогодення та технологічна основа глобального інформаційного суспільства.

Особливістю системи освіти України є те, що на основі її надбань проводиться робота щодо інтеграції її в європейський освітній простір, що потребує певної уніфікації з освітніми системами різних країн. Це призводить до виникнення низки актуальних проблем, які мають бути нагально вирішені.

Враховуючи це, українська система післядипломної педагогічної освіти потребує створення новітніх освітніх стандартів для різних категорій управлінських та педагогічних кадрів. Вимоги сучасного суспільства до педагога передбачають у процесі його підготовки застосування компетентнісного підходу. Однією з вимог до компетентної особистості є вміння працювати в інформаційному просторі, тому належне функціонування засобів інформації є запорукою успішного навчання педагога в системі післядипломної педагогічної освіти. З огляду на це, на перше місце у системі підвищення кваліфікації управлінських та педагогічних кадрів виходить проблема оволодіння управлінськими та педагогічними технологіями.

Одним із чинників, який забезпечив би функціонування системи післядипломної педагогічної освіти в сучасних умовах, є її інформатизація.

В. Олійник підкреслює, що основними напрямками оптимізації процесу інформатизації закладів післядипломної педагогічної освіти є:

- створення оптимальних умов для забезпечення інформаційних потреб тих, хто навчається;
- забезпечення належною комп'ютерною технікою в достатній кількості;
- підготовка управлінських і педагогічних кадрів до користування засобами отримання інформації [5].

В. Олійник наголошує на очевидності того, що інформатизація освіти – це не тільки технічне завдання, пов'язане з гарним оснащенням шкіл, підключенням до Інтернету, уведенням курсу інформатики. Інформатизацію необхідно пов'язувати безпосередньо з оновленням змісту, методів та організаційних форм навчання, досягненням нових освітніх результатів, модернізацією всіх аспектів життя загальноосвітньої школи.

Сьогодні ця система не справляється з покладеними на неї функціями та завданнями, оскільки докорінно змінилися вимоги до спеціалістів освіти в інформаційному суспільстві, основною з яких є реалізація можливості слухачів у виборі індивідуальної освітньої траєкторії. Ця вимога має базуватися на необхідності надання в процесі курсової підготовки оптимальних можливостей для здобуття якісної освіти, зокрема максимального задоволення особистісних освітніх потреб.

Ця вимога передбачає особистісну орієнтованість, диференціацію та індивідуалізацію курсової підготовки на основі варіативності освітніх програм, надання змоги слухачам самостійно вибрати частину освітніх програм або відмовлятися від їх засвоєння, обирати програми різного рівня складності, змінювати цей рівень тощо. Навчально-тематичний план повинен мати варіативний характер та становити собою взаємопов'язану сукупність методичних систем базової (фундаментальної), прикладної (технологічної), спеціалізованої (в межах чинної спеціалізації) підготовки слухача [5].

Тобто сучасний рівень розвитку суспільства спричинено бурхливими змінами технологій, що призвело до виникнення глобального інформаційного простору, що звичайно, впливає на форми, методи та технології здобуття нових знань, а відповідно і до використання нових моделей освітньої діяльності, зокрема післядипломної педагогічної освіти як невід'ємної частини системи освіти держави.

Враховуючи згадані тенденції розвитку суспільства, В. Олійником визначено напрями модернізації освітньої діяльності у закладах післядипломної педагогічної освіти, основний перелік заходів, проведення яких має, на нашу думку, забезпечити перехід до нового – вищого її рівня. Зміст такого переліку для кожного закладу післядипломної педагогічної освіти власний, оскільки залежить від реальної ситуації щодо забезпечення освітньої діяльності. Водночас у контексті моделі В. Олійник виокремлює такі напрями модернізації освітньої діяльності:

- нормативне забезпечення;
- інформатизація;
- організація навчання;
- результати навчання [6].

Одним із основних напрямів модернізації освітньої діяльності, визначеним національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, є інформатизація освітньої діяльності навчальних закладів [1].

Стан інформатизації освітньої діяльності в закладах післядипломної педагогічної освіти, загалом, та в кожному навчальному закладі, зокрема, є незадовільним щодо сучасних вимог, тому потребує модернізації. Процес складний, багатоаспектний, практично стосується всіх аспектів діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти. Проблеми не вирішуються одночасно, потребують часу та значних зусиль з боку керівництва, науково-педагогічних працівників та допоміжного складу.

В. Олійник пропонує структурно-функціональну схему інформатизації освітньої діяльності у ВНЗ ППО [6].

Отже, враховуючи потребу в модернізації системи освіти та післядипломної освіти, необхідні, зокрема, суттєві структурні зміни як в управлінні системою освіти і закладами освіти, так і у формах і методах надання освітніх послуг.

Заклади післядипломної педагогічної освіти, як підсистема єдиної системи освіти України, забезпечують задоволення індивідуальних потреб громадян в особистісному та професійному зростанні, а також потреб держави в кваліфікованих кадрах високого рівня професіоналізму та культури, здатних компетентно і відповідально виконувати посадові функції, упроваджувати у виробництво новітні технології, сприяти подальшому соціально-економічному розвитку суспільства, готових до функціонування в умовах, що висуваються суспільством відповідно до викликів формування єдиного інформаційного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» // Урядовий кур'єр. — 2013.
2. Бебик В. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика / В. Бебик, С. Шергін, Л. Дегтерьова. — Київ : Ун-т «Україна», 2006. — 28 с.
3. Драйден Г. Революція в навчанні / Г. Драйден, Дж. Вос ; пер. з англ. М. Олійник. — Л. : Літопис, 2005. — 542 с.
4. Куцепал С. В. Освіта в інформаційному суспільстві: діалектика традицій та інновацій / С. В. Куцепал // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. — Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2011. — Вип. 2. — С. 233–237.
5. Олійник В. В. Тенденції розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах трансформації суспільства / В. В. Олійник // Теорія і практика управління соціальними процесами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. — 2013. — № 1. — С. 56–66.
6. Олійник В. В. Модель модернізації освітньої діяльності у вищих навчальних закладах післядипломної педагогічної освіти / В. В. Олійник, В. О. Гравіт. — Київ, 2014. — 18 с.
7. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер ; пер. с англ. — М. : Новый мир, 2004. — 781 с. — С. 31–32.